

Sygn. akt VI U 1943/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2012 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk
Protokolant:	st.sekr.sądowy Joanna Wilczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 06 grudnia 2012 r. w S.

sprawy M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek odwołania M. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 4 kwietnia 2012 roku nr EPom/ (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z 04 kwietnia 2012 r. organ rentowy, po rozpoznaniu wniosku z 01 marca 2012 r., odmówił wnioskodawcy urodzonemu (...) prawa do emerytury pomostowej na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656).

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie załączył do wniosku zaświadczenia, o którym mowa w art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych, a ponadto organ rentowy nie uwzględnił do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia od 01 kwietnia 1988 r. do 31 grudnia 2008 r. w (...) Spółce (...) w S., ponieważ w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 19 marca 2010 r. wykazano pracę wnioskodawcy w jednym okresie na różnych stanowiskach. Zdaniem organu rentowego, przepisy jednoznacznie wskazują, że do uznania pracy wykonywanej w szczególnych warunkach wymagane jest wykonywanie każdej z tych prac stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przewidzianym na danym stanowisku, a zatem wykonywanie pracy na różnych stanowiskach, nawet w obszarze tego samego działu nie może być uznane jako wykonywanie pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Pismem z 2 maja 2012 roku ubezpieczony złożył odwołanie od powyższej decyzji jako niezgodnej ze stanem faktycznym, podnosząc w uzasadnieniu odwołania, że praca była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu na następujących stanowiskach : Monter Gazociągów, Monter Gazociągów i (...) Gazowej, Monter Rozdzielni, Monter Rozdzielni i (...). Charakter tej pracy był zgodny z wykazem prac, o którym mowa w art. 3 ust 3 ustawy pomostowej

tj. prac o szczególnym charakterze – wymagających szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwości należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się.

W załączniku nr 2 do ustawy pomostowej pod pozycją 14 mowa jest o pracach przy bezpośrednim sterowaniu procesami technicznymi mogącymi spowodować awarię techniczną z poważnymi skutkami dla bezpieczeństwa publicznego.

Zdaniem ubezpieczonego, jego praca właśnie na tym polegała, pracował bowiem przy awariach technicznych spowodowanych wyciekami gazu. Tylko szybkie, sprawne działanie, pełna mobilizacja psychiczna gwarantowała bezpieczeństwo publiczne. Ubezpieczony podniósł również, że nie może ponosić ujemnych konsekwencji niewystawienia przez zakład pracy zaświadczenia wymaganego art. 51 ustawy pomostowej.

W odpowiedzi na odwołanie, organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podnosząc argumentację jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

M. K. urodził się (...) roku. W 1971 roku ukończył (...) Szkołę Zawodową Związku Zakładów (...) w S., a następnie od 25 października 1971 r. do 17 października 1973 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową. Od 2 listopada 1973 roku do 31 marca 1988 roku pracował jako tokarz w Fabryce (...) w R..

Na podstawie przedłożonych dokumentów wnioskodawca udowodnił ogólny staż pracy wynoszący ponad 40 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Niesporne a nadto akta rentowe ubezpieczonego

Od 1 kwietnia 1988 roku do 18 marca 2010 roku był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P. Oddziale Zakład (...) w S.. W tym okresie od 1 kwietnia 1988 roku do 31 grudnia 1988 roku zajmował stanowisko montera gazociągów, od 1 stycznia 1989 roku do 31 grudnia 1995 roku montera gazociągów i instalacji gazowej, od 1 stycznia 1996 roku do 30 kwietnia 2005 roku montera rozdzielni (aparatu stacji rozdzielczej, montera instalacji gazowej, montera sieci gazowej) a od 1 maja 2005 roku do 31 grudnia 2008 roku montera sieci i instalacji. Za powyżej wyszczególnione okresy zakład pracy wystawił ubezpieczonemu świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, powołując się na pozycję 30 pkt. 8, 15 i 16 działu IV wykazu A załącznika Nr 1 do zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 roku w sprawie określania stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach.

Dowód:

- świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z 19 marca 2010 r. k. 9 akt rentowych;
- świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z 20 kwietnia 2010 r. k. 6 akt

Praca ubezpieczonego jako montera gazociągów i instalacji gazowych polegała na zagazowywaniu instalacji i podłączaniu gazomierzy w czynnych sieciach gazowych. Po przyjeździe do pracy, pracownicy zatrudnieni na stanowisku montera otrzymywali polecenia od kierownika (J. S., K. W., M. B.), który przekazywał zlecenia do wykonania polegające m. in. na wymianie gazomierzy zagazowaniu instalacji, oględzinach stacji gazowniczych.

Pracownicy gazowni pracują na rurociągach czynnych. Firmy prywatne budują rurociągi i oddają w użytkowanie np. do (...) Spółki (...), a monter instalacji gazowej sprawdza i odpowietrza rurociągi oraz napełnia je paliwem – gazem np. metanem. Monter naprawia wszelkie uloty gazu, uszczelnia gazociągi. Jest to praca w wykopach. Do prac montera należy wymiana zaworów, gazomierzy na instalacjach czynnych.

Jeżeli chodzi o stanowisko monter instalacji gazowej to są to prace wykonywane w budynkach, w czynnych sieciach gazowych od zaworu głównego do pomieszczenia w budynku.

Praca ubezpieczonego dotyczyła prac przy rurociągach przy niskim ciśnieniu i średnim ciśnieniu do 3 atmosfer. W gazowni były stacje rozdzielcze I i II stopnia które redukują ciśnienie z wysokiego na średnie i potem na niskie. To są strefy Z2, ogrodzone i nikt nie ma wstępu bez aktualnych uprawnień i te prace ubezpieczony również wykonywał jako monter rozdzielni. Każdy monter musiał wykonywać wszystkie prace, które były aktualnie potrzebne.

24 stycznia 1996 roku w związku z wejściem w życie Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy wykonywane przez ubezpieczonego czynności zostały zakwalifikowane jako stanowisko o nazwie monter rozdzielni, jednocześnie zobowiązano ubezpieczonego do nadzoru nad podległymi mu pracownikami, a 2 kwietnia 1997 roku powierzono ubezpieczonemu stanowisko monter rozdzielni.

W związku z ze zmianą struktury organizacyjnej Oddziału pracodawcy, porozumieniem stron zawartym 29 kwietnia 2005 roku ubezpieczonemu powierzono stanowisko monter sieci i instalacji, na którym pracował aż do rozwiązania stosunku pracy.

Dowód:

- akta osobowe część B k. 22, 23 i 49
- zeznania ubezpieczonego k. 27 – 28 w zw. z k. 58
- zeznania M. P. k. 56-57
- zeznania P. W. k. 57

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się bezzasadne, bowiem na dzień wydania decyzji ZUS ubezpieczony nie spełniał warunków do przyznania mu emerytury pomostowej.

Na dzień wydania decyzji z dnia 04 kwietnia 2012 r. M. K., urodzony (...) ukończył wiek 60 lat. Na podstawie przedłożonych dokumentów wnioskodawca udowodnił ogólny staż pracy wynoszący ponad 40 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Nie spełnił jednak łącznie pozostałych przesłanek do przyznania tej emerytury.

W niniejszej sprawie ubezpieczony ubiegał się o przyznanie prawa do emerytury pomostowej powołując się na pracę w warunkach szczególnych.

W wyniku reformy systemu ubezpieczeń społecznych, zgodnie z regulacjami tejże ustawy ulega stopniowej likwidacji możliwość wcześniejszego przejścia na emeryturę. W powszechnym systemie emerytalnym przyjęto założenie, że uprawnienia emerytalne wszystkich ubezpieczonych, którzy płacili taką samą składkę, powinny być takie same. Intencją ustawodawcy przyświecającą uchwaleniu ustawy o emeryturach pomostowych było doprowadzenie do stopniowej likwidacji możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę poprzez podmiotowe i przedmiotowe ograniczenia dopuszczalności uznawania poszczególnych prac za prace w warunkach szczególnych czy też w szczególnym charakterze.

Zgodnie z art. 4 tej ustawy prawo do emerytury pomostowej, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;

- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Wnioskodawca nie spełnił warunków wskazanych w powyższym przepisie. Nie udokumentował bowiem, że po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze o jakich mowa w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy. Z akt organu rentowego wynika bowiem, że odwołujący był zatrudniony właśnie do tej daty i po dniu 31 grudnia 2008 r. nie kontynuował zatrudnienia.

Skarżący nie spełnia również warunków z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, zgodnie z którym prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących. Instytucja wcześniejszej emerytury podlega ścisłej wykładni (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2011 r., II UK 2/11, M. (...), nr 12, str. 663). Przesłanki nabycia prawa do emerytury na podstawie przepisów o emeryturach pomostowych muszą być spełnione łącznie, co oznacza, że brak choćby jednego z tych warunków powoduje niemożność nabycia uprawnień emerytalnych.

Sąd Najwyższy w wyroku z 13 marca 2012 r. w sprawie II UK 164/11 wyraził pogląd, że wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy "o szczególnym charakterze" lub "w szczególnych warunkach" nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem. Nie spełnia przesłanki określonej w art. 49 pkt 3 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych ubezpieczony, którego dotychczasowy okres pracy nie jest okresem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze **w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.**

Pogląd ten Sąd Okręgowy rozpoznający niniejszą sprawę podziela w pełni.

Z uzasadnienia powyższego wyroku wynika jednoznacznie, że emerytury pomostowe zapowiedziane w art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zostały wprowadzone do systemu ubezpieczeń społecznych przez ustawę z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2009 r. i dotyczy ubezpieczonych zatrudnionych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze (urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.). Zastąpiły one emerytury w niższym wieku przyznawane na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS pracownikom zatrudnionym w szczególnych

warunkach pracy lub w szczególnym charakterze. Prawo do tego świadczenia było nabywane z reguły w niższym niż wiek emerytalny wieku pod warunkiem wykazania piętnastoletniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Cechą charakterystyczną emerytur pomostowych jest ich przejściowy charakter, zgodnie bowiem z art. 16 ustawy, prawo do tego świadczenia ustaje nie tylko z dniem śmierci uprawnionego, ale również z dniem poprzedzającym dzień nabycia prawa do emerytury, z dniem osiągnięcia przez uprawnionego wieku 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn, jeżeli uprawniony nie ma prawa do emerytury ustalonego decyzją organu rentowego. Z uwag tych płynie wniosek o odrębnym charakterze obu tych świadczeń (emerytur w niższym wieku i emerytur pomostowych), przy czym już w tym miejscu trzeba wskazać, że nie wszyscy uprawnieni do emerytur w niższym wieku z uwagi na pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, nabyliby obecnie prawo do emerytur pomostowych.

Stosownie do definicji zawartej w art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, mogące z wiekiem z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, stawiające przed pracownikami - mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej - wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku. Wykaz tych prac określa załącznik nr 1 do ustawy. Z kolei pod pojęciem prac o szczególnym charakterze ustawodawca rozumie, zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy, prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się. Wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

W orzecznictwie sądów administracyjnych trafnie przyjmuje się, że wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy "o szczególnym charakterze" lub "w szczególnych warunkach" nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (por. przykładowo wyrok WSA w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2011 r., (...) SA/Po 335/11 - LEX nr 863891).

W ust. 7 art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych wskazano jednocześnie, że za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy (a więc przed 1 stycznia 2009 r.) prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 i 49 ustawy, jest więc legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po 1 stycznia 2009 r. ***W przypadku kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy).*** Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany.

Przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają wykładni ścisłej. Nie powinno się więc stosować do nich wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej, jeżeli ta ostatnia prowadzi do jednoznacznych rezultatów interpretacyjnych (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 16 sierpnia 2005 r., I UK 378/04, OSNP 2006 nr 13 - 14, poz. 218; 23 października 2006

r., I UK 128/06, OSNP 2007 nr 23 - 24, poz. 359; 29 stycznia 2008 r., I UK 239/07, OSNP 2009 nr 7 - 8, poz. 103; 4 marca 2008 r., II UK 129/07, OSNP 2009 nr 11 - 12, poz. 155; 19 maja 2009 r., III UK 6/09, LEX nr 509028).

Przy tych uwagach, dokonując interpretacji art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, należy przyjąć, że ubezpieczony nie spełnia przesłanki określonej w art. 49 pkt 3 ustawy, którego dotychczasowy okres pracy nie jest okresem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Ani w załączniku nr 1, ani w załączniku numer 2 ustawy nie ma stanowiska odpowiadającego stanowiskom ubezpieczonego. Wbrew twierdzeniom ubezpieczonego czynności przez niego wykonywane nie były czynnościami określonymi w punkcie 14 załącznika nr 2, gdyż ubezpieczony nie wykonywał prac przy bezpośrednim sterowaniu procesami technicznymi mogącymi spowodować awarie techniczną z poważnymi skutkami dla bezpieczeństwa publicznego. Praca ubezpieczonego jako jednostkowego montera może zostać zakwalifikowana jako jedna z operacji na konkretnym odcinku robót w danym procesie technicznym, nie można jednak mówić o sterowaniu całym procesem przesyłu gazu.

Na marginesie jedynie dodać należy, że 15-letni okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze musi wystąpić przed dniem 1 stycznia 1999 roku, co wynika jednoznacznie z punktu 5 art. 4 ustawy. Do tej daty ubezpieczony wykazał jedynie niespełna dziesięcioletni okres pracy w szczególnych warunkach i to tylko w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a nie w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych co jest wymagane w sytuacji niewykonywania pracy w szczególnych warunkach po 31 grudnia 2008 roku (art. 49 ustawy).

Z powyższych względów, na podstawie art. 377 14 § 1 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

1. odnotować;
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem i pouczeniem o apelacji doręczyć pełnomocnikowi ubezpieczonego;
3. z apelacją lub za 21 dni.